

Chambre des Représentants

SESSION 1954-1955.

24 MARS 1955.

PROJET DE LOI

portant approbation de l'arrangement entre la Belgique et les Pays-Bas, concernant le service militaire, conclu par échange de lettres, datées à Bruxelles, le 9 juin 1954.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi néerlandaise du 15 mai 1953 confère la nationalité néerlandaise aux étrangers dont les ascendants sont établis aux Pays-Bas depuis deux générations.

Les ressortissants belges qui sont ainsi devenus Néerlandais de plein droit et qui, pour la plupart, ont leur résidence aux Pays-Bas, n'ont cependant pas perdu de ce fait la qualité de Belge qu'ils possèdent par filiation.

Etant bipatrides, ils sont soumis aux obligations militaires tant en Belgique qu'aux Pays-Bas.

Ceux d'entre eux qui désirent satisfaire à leurs obligations militaires aux Pays-Bas peuvent être dégagés de ces obligations en Belgique en demandant le bénéfice du Protocole de La Haye du 12 avril 1930 relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité.

En effet, aux termes de l'article premier de ce Protocole, « l'individu possédant la nationalité de deux ou de plusieurs pays, qui réside habituellement sur le territoire de l'un d'eux et se rattache en fait le plus à ce pays, sera exempté de toutes obligations militaires dans tout autre de ces pays ».

Toutefois, par application de l'article 2 de la loi belge du 20 janvier 1939 approuvant les Convention et Protocoles

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1954-1955.

24 MAART 1955.

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van de regeling tussen België en Nederland, met betrekking tot de militaire dienst, afgesloten door wisseling van brieven, gedagtekend Brussel, 9 Juni 1954.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

De Nederlandse wet van 15 Mei 1953 verleent de Nederlandse nationaliteit aan de vreemdelingen wier ascendenten sedert twee generaties in Nederland gevestigd zijn.

De Belgische onderhorigen die aldus van rechtswege Nederlanders geworden zijn en die, voor het merendeel, hun verblijfplaats in Nederland hebben, hebben daardoor nochtans niet de staat van Belg verloren die zij door afstamming bezitten.

Als bipatriden zijn zij zowel in België als in Nederland aan de militaire verplichtingen onderworpen.

Degenen onder hen die hun militaire verplichtingen in Nederland wensen na te komen, kunnen van deze verplichtingen in België vrijgesteld worden door de toepassing aan te vragen van het Protocol van 's-Gravenhage van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.

Immers, krachtens het eerste artikel van dit Protocol « zal de persoon, die de nationaliteit van twee of verscheidene landen bezit en die gewoonlijk verblijf houdt op het grondgebied van één van deze landen en feitelijk het nauwst aan dit land verbonden is, van alle militaire verplichtingen in ieder ander van deze landen vrijgesteld zijn ».

Nochtans, krachtens artikel 2 van de Belgische wet van 20 Januari 1939 tot goedkeuring van het Verdrag en van de

de la Conférence de La Haye de 1930 ⁽¹⁾, celui qui obtient en Belgique le bénéfice du Protocole perd de ce fait la qualité de Belge.

Or, nombre de nos compatriotes résidant aux Pays-Bas et devenus Néerlandais sans en manifester la volonté, sont restés profondément attachés à la Belgique et désirent garder la nationalité belge. Ils devraient à cet effet demander le bénéfice du Protocole dans le sens du service militaire en Belgique. Mais les conditions de résidence et d'attachement prévues par le Protocole ne leur permettent pas de solliciter l'application du Protocole dans le sens d'une exemption de leurs obligations militaires aux Pays-Bas, ce pays étant celui de leur résidence et de leurs principales attaches.

Ils sont donc contraints d'effectuer leur service militaire soit dans l'armée des Pays-Bas en demandant en Belgique le bénéfice du Protocole et en perdant ainsi la nationalité belge, soit successivement dans les armées néerlandaise et belge, dualité de service évidemment peu concevable, soit enfin de quitter les Pays-Bas, lieu de leurs principaux intérêts, pour venir s'établir en Belgique.

Ils ne pourraient pas, en effet, s'ils demeuraient aux Pays-Bas devenir ou redevenir uniquement Belges car, si le Belge qui possède de plein droit une nationalité étrangère peut renoncer à la qualité de Belge quel que soit le lieu de sa résidence, le Néerlandais qui possède de plein droit une nationalité étrangère ne peut demander à perdre la nationalité néerlandaise que s'il réside hors des Pays-Bas.

Il ressort de ce qui précède que le problème des bipatrides belgo-néerlandais ne trouve une solution satisfaisante ni dans l'application du Protocole de La Haye de 1930 relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité, ni dans le jeu normal des lois sur la nationalité et que dans l'état actuel des choses, la communauté belge risquait de perdre le plus grand nombre si pas la totalité de ceux de ses jeunes gens visés par la loi néerlandaise du 15 mai 1953, ainsi que leur descendance.

Pour ces motifs il a paru opportun de conclure le présent arrangement.

Les textes arrêtés ont été rédigés dans un large esprit de compréhension mutuelle.

On pourrait objecter que cet arrangement va à l'encontre du principe que le droit et le devoir de servir dans l'armée sont inhérents à la qualité de citoyen que confère la nationalité. C'est là un inconvénient attaché à tout arrangement international relatif aux obligations de milice des bipatrides puisque de tels arrangements ont précisément pour but de dégager les bipatrides du devoir de servir dans l'armée de l'un des pays dont ils sont ressortissants.

L'arrangement s'applique donc à tout bipatride, quelle que soit l'origine du cumul de nationalités, et lui permet de régler sa situation militaire sans devoir faire un choix en matière de nationalité.

Il ne vise pas les bipatrides résidant dans un pays autre que la Belgique et les Pays-Bas, étant donné que les Néerlandais établis à l'étranger sont dispensés du service dans

Protocollen van de Conferentie van 's-Gravenhage van 1930 ⁽¹⁾, verliest degene die in België het genot van het Protocol verkrijgt, door dit feit de staat van Belg.

Nu zijn vele van onze landgenoten die in Nederland verblijven en Nederlander geworden zijn zonder de wil daartoe te hebben te kennen gegeven, diep met België verbonden gebleven en koesteren zij het verlangen de Belgische nationaliteit te behouden. Te dien einde zouden zij de toepassing van het Protocol moeten aanvragen in de zin van het volbrengen van de militaire dienst in België. Maar de bij het Protocol bepaalde voorwaarden van verblijfplaats en van verbondenheid maken het hun onmogelijk de toepassing van het Protocol aan te vragen in de zin van een vrijstelling van hun militaire verplichtingen in Nederland, welk land het land is waar zij verblijven en waaraan zij het nauwst verbonden zijn.

Zij zijn derhalve gedwongen hun militaire dienst te volbrengen hetzij in het Nederlandse leger, door in België om toepassing van het Protocol te verzoeken waarbij zij dan de Belgische nationaliteit verliezen, hetzij achtereenvolgens in het Nederlandse en het Belgische leger, wat een nauwelijks denkbare dubbele dienstdtijd zou betekenen; ten slotte hebben zij ook nog de mogelijkheid weg te trekken uit Nederland, waar zich hun voornaamste belangen bevinden, en zich in België te vestigen.

Indien zij in Nederland bleven, zouden zij namelijk niet uitsluitend Belg kunnen worden, of opnieuw worden, want, zo de Belg die van rechtswege een vreemde nationaliteit bezit, kan afzien van de staat van Belg om het even waar hij zijn verblijfplaats heeft, kan de Nederlander die van rechtswege een vreemde nationaliteit bezit, slechts vragen de Nederlandse nationaliteit te verliezen indien hij buiten Nederland verblijft.

Uit het voorafgaande blijkt dat het vraagstuk van de Belgisch-Nederlandse bipatriden noch in de toepassing van het Protocol van 's-Gravenhage van 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit, noch in de normale werking van de wetten in zake de nationaliteit een bevredigende oplossing vindt en dat, in de tegenwoordige staat van zaken, de Belgische gemeenschap gevaar liep de meeste, zoniet alle, van haar jongelieden bedoeld bij de Nederlandse wet van 15 Mei 1953, alsmede hun nakomelingen, te verliezen.

Om deze redenen leek het wenselijk onderhavige regeling te treffen.

De vastgelegde teksten werden opgesteld in een ruime geest van wederzijds begrip.

Men zou kunnen tegenwerpen dat deze regeling in strijd is met het beginsel volgens hetwelk het recht en de plicht om in het leger te dienen inhaerent zijn aan de hoedanigheid van Staatsburger die met de nationaliteit gepaard gaat. Dit is een bezwaar dat aan iedere internationale regeling in zake de militieverplichtingen van bipatriden verbonden is, aangezien dergelijke regelingen juist ten doel hebben bipatriden te ontheffen van de verplichting om te dienen in het leger van een der landen waarvan zij onderdaan zijn.

De regeling is bijgevolg van toepassing op iedere bipatride, welke ook de oorzaak van zijn dubbele nationaliteit zij, en stelt hem in de mogelijkheid om zijn militaire toestand te regelen zonder tot een keuze in zake nationaliteit gedwongen te zijn.

Zij geldt niet voor bipatriden die in een ander land dan België en Nederland verblijven, aangezien in het buitenland gevestigde Nederlanders vrijgesteld zijn van militaire dienst

⁽¹⁾ Voir *Moniteur belge* du 13 août 1939.

⁽¹⁾ Zie *Belgisch Staatsblad* van 13 Augustus 1939.

l'armée des Pays-Bas et qu'il ne peut donc y avoir de conflits d'obligations militaires s'ils possèdent également la qualité de Belge.

Les articles 1 et 2 posent le principe que le bipatride belgo-néerlandais établi soit en Belgique, soit aux Pays-Bas, n'est soumis aux obligations militaires que dans le pays de sa résidence.

Les articles 4 et 5 atténuent la rigueur de ce principe et permettent à un tel jeune homme de choisir de satisfaire à ses obligations militaires dans l'autre pays, choix qui le dégage de ses obligations dans le pays de sa résidence.

Alors que l'article 4 dispose que le bipatride résidant aux Pays-Bas peut choisir, sans plus, la Belgique pour y satisfaire à ses obligations, l'article 5 prévoit que le bipatride résidant en Belgique peut exprimer le désir de contracter un engagement volontaire dans l'armée des Pays-Bas.

En effet, la loi néerlandaise sur la milice, contrairement à la loi belge, dispense du service actif celui qui réside hors des Pays-Bas, même s'il est établi dans un pays limitrophe.

C'est pour éviter qu'un bipatride résidant en Belgique n'échappe au service actif tant en Belgique, sur base de l'arrangement, qu'aux Pays-Bas, sur base de la loi de milice, qu'il a été nécessaire d'introduire dans l'article 5 la notion d'engagement volontaire.

L'article 3 permettra aux autorités locales de chacun des deux pays, chargées de l'inscription pour la milice, de savoir si ceux de leurs administrés qui résident dans l'autre pays tombent ou non sous l'application des articles 1 ou 2.

Ces autorités ne peuvent en effet déterminer à priori si ces jeunes gens possèdent également ou non la nationalité de ce dernier pays.

L'article 6 règle le cas du jeune homme qui, après avoir subi dans l'un des deux pays des épreuves de présélection et d'aptitude, a établi sa résidence dans l'autre.

Une disposition transitoire est prévue à l'article 7 qui permet de régulariser dans chacun des deux pays, la situation militaire d'un bipatride qui, au moment de l'entrée en vigueur de l'arrangement, effectue ou a effectué son service militaire dans les Forces armées de l'autre pays ou en a été exonéré.

De même, les articles 8 et 9 disposent qu'un bipatride peut satisfaire à ses obligations militaires dans le pays de sa résidence, sans égard aux épreuves d'aptitude qu'il aurait déjà pu subir dans l'autre pays et pour autant qu'il n'ait pas encore rejoint l'armée de ce dernier pays.

S'il a déjà été incorporé dans cette armée, sa situation militaire est visée par l'article 7.

L'article 10 reprend le principe figurant dans les conventions abrogées par le présent arrangement.

L'article 11 définit en termes précis la portée exacte de la libération des obligations militaires prévue dans l'arrangement et rend impossible toute divergence d'interprétation.

L'article 13 prévoit, ainsi qu'il a été signalé plus haut, que le choix du pays où il sera satisfait aux obligations militaires n'a aucun effet sur la nationalité de l'intéressé.

Tels sont les principaux éléments de cet arrangement que pour des raisons de rapidité nous avons cru pouvoir conclure

in het Nederlandse leger en er dientengevolge geen conflicten in zake militaire verplichtingen kunnen bestaan indien zij eveneens de staat van Belg bezitten.

Artikelen 1 en 2 stellen het principe dat de Belgisch-Nederlandse bipatride die hetzij in België, hetzij in Nederland gevestigd is, slechts in het land waar hij zijn verblijfplaats heeft aan militaire verplichtingen onderworpen is.

Artikelen 4 en 5 verzachten dit strenge principe en geven aan een dergelijke jongeman vrije keus om zijn militaire verplichtingen in het andere land te vervullen, welke keus hem ontheft van zijn verplichtingen in het land waar hij zijn verblijfplaats heeft.

Terwijl bij artikel 4 wordt bepaald dat de bipatride die in Nederland verblijft, zonder meer, België kan kiezen om er zijn dienstplicht te doen, voorziet artikel 5 dat de bipatride die in België verblijft, de wens kan te kennen geven om een vrijwillige verbintenis aan te gaan om militaire dienst te vervullen in Nederland.

De Nederlandse dienstplichtwet voorziet namelijk, in tegenstrijd met de Belgische wet, vrijstelling van werkelijke dienst voor de persoon die buiten Nederland verblijft, zelfs wanneer hij in een grensland is gevestigd.

Om te vermijden dat een bipatride die in België verblijft zich onttrekt aan de werkelijke dienst in België, op grond van de regeling, en tevens in Nederland op grond van de militiewet, werd het nodig geacht in artikel 5 het begrip van de vrijwillige verbintenis op te nemen.

Bij artikel 3 wordt er voor gezorgd dat de plaatselijke overheden van elk van beide landen, die belast zijn met de inschrijvingen voor de militie, te weten komen of diegene van hun onderdanen die in het andere land verblijven, al dan niet onder toepassing van artikelen 1 of 2 vallen.

Deze overheden kunnen namelijk niet a priori bepalen of deze jongelui al dan niet de nationaliteit van dit laatste land bezitten.

Bij artikel 6 wordt het geval geregeld van de jongelui die, nadat zij in een van beide landen preselectie- en geschiktheidsproeven hebben afgelegd, hun verblijfplaats in het andere land vestigen.

Bij artikel 7 wordt er een overgangsbepaling voorzien waarbij het mogelijk wordt in elk van beide landen de militaire toestand te regelen van een bipatride die, op het tijdstip van de inwerkingtreding van de regeling, zijn militaire dienst doet of heeft gedaan in de Strijdkrachten van het andere land, of er vrijstelling heeft bekomen.

Zo ook wordt bij de artikelen 8 en 9 bepaald dat een bipatride zijn militaire verplichtingen kan vervullen in het land waar hij zijn verblijfplaats heeft, ongeacht de geschiktheidsproeven die hij in het andere land reeds zou hebben doorstaan en voor zover hij in het leger van dit laatste land nog niet is ingelijfd.

Indien hij reeds bij dit leger werd ingelijfd, wordt zijn militaire toestand geregeld door artikel 7.

Artikel 10 neemt het principe over dat werd vastgelegd in de door onderhavige regeling opgeheven overeenkomsten.

Artikel 11 geeft een nauwkeurige omschrijving van de juiste betekenis der in de regeling voorziene vrijstelling van militaire verplichtingen en maakt elke tegenstrijdige interpretatie onmogelijk.

Artikel 13 bepaalt, zoals hoger vermeld, dat de keuze van het land waar de militaire verplichtingen zullen worden vervuld, generlei uitwerking heeft op de nationaliteit van de betrokkene.

Dit zijn de voornaamste elementen van deze regeling welke wij, met het oog op de gewenste spoed, gemeend heb-

sous forme d'échange de lettres et que nous avons l'honneur de soumettre à votre approbation.

ben te mogen afsluiten onder de vorm van een wisseling van brieven, en welke wij de eer hebben U ter goedkeuring voor te leggen.

Le Ministre des Affaires Etrangères,

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P.-H. SPAAK.

Le Ministre de l'Intérieur,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

P. VERMEYLEN.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

A. LILAR.

Le Ministre de la Défense Nationale,

De Minister van Landsverdediging,

A. SPINOY.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le Conseil d'Etat, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires Etrangères, le 23 décembre 1954, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de l'arrangement entre la Belgique et les Pays-Bas, concernant le service militaire, conclu par échange de lettres, datées à Bruxelles, le 9 juin 1954 », a donné le 4 janvier 1955 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observations.

La chambre était composée de
MM. :

F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président;
J. COYETTE, conseiller d'Etat;
G. VAN BUNNEN, conseiller d'Etat;
P. ANSIAUX, assesseur de la section de législation;
G. VAN HECKE, assesseur de la section de législation;
G. PIQUET, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. LEPAGE.

Le Greffier,
(signé) G. PIQUET.

Le Président,
(signé) F. LEPAGE.

Pour deuxième expédition délivrée au Ministre des Affaires Etrangères.

Le 11 janvier 1955.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 23e December 1954 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van de regeling tussen België en Nederland, met betrekking tot de militaire dienst, afgesloten door wisseling van brieven, gedagtekend Brussel, 9 Juni 1954 », heeft de 4^e Januari 1955 het volgende advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit
de HH. :

F. LEPAGE, raadsheer van State, voorzitter;
J. COYETTE, raadsheer van State;
G. VAN BUNNEN, raadsheer van State;
P. ANSIAUX, bijzitter van de afdeling wetgeving;
G. VAN HECKE, bijzitter van de afdeling wetgeving;
G. PIQUET, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. LEPAGE.

De Griffier,
(get.) G. PIQUET.

De Voorzitter,
(get.) F. LEPAGE.

Voor tweede uitgifte afgeleverd aan de Minister van Buitenlandse Zaken.

De 11e Januari 1955.

De Griffier van de Raad van State,

R. DECKMYN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires Etrangères, de Notre Ministre de l'Intérieur, de Notre Ministre de la Justice et de Notre Ministre de la Défense Nationale,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires Etrangères, Notre Ministre de l'Intérieur, Notre Ministre de la Justice et Notre Ministre de la Défense Nationale sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique.

L'arrangement entre la Belgique et les Pays-Bas, concernant le service militaire, conclu par échange de lettres, datées à Bruxelles, le 9 juin 1954, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 19 janvier 1955.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken, van Onze Minister van Binnenlandse Zaken, van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Landsverdediging,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken, Onze Minister van Binnenlandse Zaken, Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Landsverdediging zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel.

De regeling tussen België en Nederland, met betrekking tot de militaire dienst, afgesloten door wisseling van brieven, gedagtekend Brussel, 9 Juni 1954 zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 19 Januari 1955.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires Etrangères,

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

P.-H. SPAAK.

*Le Ministre de l'Intérieur,**De Minister van Binnenlandse Zaken,*

P. VERMEYLEN.

*Le Ministre de la Justice,**De Minister van Justitie,*

A. LILAR.

*Le Ministre de la Défense Nationale,**De Minister van Landsverdediging,*

A. SPINOY.

**ARRANGEMENT
ENTRE LA BELGIQUE ET LES PAYS-BAS CONCERNANT LE
SERVICE MILITAIRE, CONCLU PAR ÉCHANGE DE LETTRES,
DATÉES A BRUXELLES, LE 9 JUIN 1954.**

(Traduction.)

AMBASSADE
DES
PAYS-BAS

Bruxelles, 9 juin 1954.

MONSIEUR LE MINISTRE,

J'ai l'honneur de communiquer à Votre Excellence que le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas désirerait convenir avec le Gouvernement du Royaume de Belgique les dispositions suivantes en vue de régler les conflits en matière de milice des jeunes gens qui possèdent simultanément les nationalités belge et néerlandaise.

Article premier.

Les Belges qui possèdent également la nationalité néerlandaise et qui ont leur résidence habituelle et effective en Belgique, ne sont pas soumis aux obligations découlant de la loi néerlandaise sur la milice, à l'exception de l'obligation éventuelle d'inscription.

Art. 2.

Sans préjudice de l'application de l'article 4, les Néerlandais qui possèdent également la nationalité belge et qui ont leur résidence habituelle et effective aux Pays-Bas, ne sont pas soumis aux obligations découlant des lois belges sur la milice, à l'exception de l'obligation d'inscription.

Art. 3.

L'inscription éventuelle pour le service militaire des ressortissants de l'un des deux pays qui ont leur résidence habituelle et effective dans l'autre pays, sera notifiée, par la voie diplomatique, aux autorités de ce dernier pays.

Celles-ci accuseront réception de cette notification et feront savoir si l'intéressé possède également ou non la nationalité de ce pays.

Art. 4.

Le Néerlandais qui possède également la nationalité belge et qui a sa résidence habituelle et effective aux Pays-Bas, sera exempté de ses obligations militaires aux Pays-Bas si, avant d'être appelé à accomplir son service militaire aux Pays-Bas, il choisit de satisfaire à ses obligations militaires en Belgique.

Ce choix s'exprimera par voie de requête adressée au Consul de Belgique compétent, qui en provoquera la notification au Gouvernement des Pays-Bas.

Art. 5.

Le Belge qui possède également la nationalité néerlandaise et qui a sa résidence habituelle et effective en Belgique, peut, avant de comparaître au Centre de recrutement et de sélection, exprimer l'intention de contracter un engagement volontaire d'accomplir son service militaire aux Pays-Bas; deux sursis consécutifs d'un an lui seront accordés à sa demande en vue de permettre son rattachement à la levée qui porte le millésime de l'année pendant laquelle il atteindra l'âge de 20 ou 21 ans.

**REGELING
TUSSEN BELGIË EN NEDERLAND MET BETREKKING TOT
DE MILITAIRE DIENST, AFGESLOTEN DOOR WISSELING
VAN BRIEVEN, GEDAGTEKEND BRUSSEL, 9 JUNI 1954.**

AMBASSADE
DER
NEDERLANDEN

Brussel, 9 Juni 1954.

MIJNHEER DE MINISTER,

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te delen, dat de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden met de Regering van het Koninkrijk België de volgende regeling zou willen treffen ten einde te voorzien in moeilijkheden ten aanzien van militaire dienstplicht voor jongelieden, die zowel de Belgische als de Nederlandse nationaliteit bezitten.

Artikel één.

Op Belgen, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezitten en die hun gewone en werkelijke woonplaats in België hebben, rusten geen verplichtingen voortvloeiende uit de Nederlandse dienstplichtwet, met uitzondering van de eventuele inschrijvingsplicht.

Art. 2.

Onverminderd de toepassing van artikel 4, rusten op Nederlanders, die tevens de Belgische nationaliteit bezitten, en die hun gewone en werkelijke woonplaats in Nederland hebben, geen verplichtingen voortvloeiende uit de Belgische dienstplichtwetten met uitzondering van de inschrijvingsplicht.

Art. 3.

Van de eventuele inschrijving voor de militaire dienst van de onderdanen van een der beide landen, die hun gewone en werkelijke woonplaats hebben in het andere land, wordt langs diplomatieke weg kennis gegeven aan de autoriteiten van laatstbedoeld land.

Deze zullen de ontvangst van deze kennisgeving bevestigen en zullen mededelen, of de betrokkene al dan niet tevens de nationaliteit van dit land bezit.

Art. 4.

De Nederlander, die tevens de Belgische nationaliteit bezit en die zijn gewone en werkelijke woonplaats in Nederland heeft, wordt van zijn militaire verplichtingen in Nederland vrijgesteld indien hij, voordat hij tot het vervullen van zijn dienstplicht in Nederland is, opgeroepen, verkiest te voldoen aan zijn militaire verplichtingen in België.

Van zijn keuze zal hij doen blijken door middel van een verzoekschrift gericht tot de bevoegde Belgische Consul, die het nodige verricht voor kennisgeving aan de Nederlandse Regering.

Art. 5.

De Belg, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezit en die zijn gewone en werkelijke woonplaats in België heeft, kan alvorens te verschijnen voor het Recruterings- en Selectiecentrum de wens te kennen geven om een vrijwillige verbintenis aan te gaan om militaire dienst te vervullen in Nederland; op zijn verzoek wordt hem tweemaal achtereenvolgens een jaar uitstel gegeven teneinde mogelijk te maken dat hij komt te behoren tot de lichte van het jaar, waarin hij de leeftijd van 20 of 21 jaar zal bereiken.

L'engagement volontaire dans les forces armées des Pays-Bas l'exemptera de toutes obligations militaires en Belgique.

Cet engagement sera notifié au Gouvernement belge par la voie diplomatique.

Art. 6.

Le bipatride qui a subi l'examen médical en vue du service militaire dans l'un des deux pays, parce qu'il y avait sa résidence habituelle et effective à ce moment, reste exempté des obligations militaires dans l'autre pays même s'il y établit sa résidence après avoir subi cet examen médical.

Art. 7.

Le bipatride qui accomplit son service militaire dans l'un des deux pays au moment de l'entrée en vigueur du présent arrangement, de même que celui qui l'a accompli ou en a été exonéré, sera exempté des obligations militaires dans l'autre pays.

Art. 8.

Le Néerlandais qui possède également la nationalité belge et qui a sa résidence habituelle et effective aux Pays-Bas à la date d'entrée en vigueur du présent arrangement et qui, sans égard au fait d'avoir déjà ou de n'avoir pas encore subi en Belgique l'examen médical en vue du service militaire, n'a pas encore rejoint son unité pour commencer son service actif, sera exempté des obligations militaires en Belgique aussitôt qu'il accomplira du service militaire aux Pays-Bas.

Art. 9.

Le Belge qui possède également la nationalité néerlandaise et qui a sa résidence habituelle et effective en Belgique à la date d'entrée en vigueur du présent arrangement et qui, sans égard au fait d'avoir déjà ou de n'avoir pas encore subi aux Pays-Bas l'examen médical en vue du service militaire, n'y est pas encore réellement incorporé sera exempté des obligations militaires aux Pays-Bas aussitôt qu'il accomplira du service militaire en Belgique.

Art. 10.

Les Belges possédant exclusivement la nationalité belge et les Néerlandais possédant exclusivement la nationalité néerlandaise, sont exemptés des obligations militaires dans le pays dont ils ne possèdent pas la nationalité.

Art. 11.

La libération des obligations militaires, telle qu'elle est prévue dans le présent arrangement, est d'application en temps de paix aussi bien qu'en temps de guerre et concerne tout service militaire obligatoire aussi bien dans l'armée de terre, la marine, ou les forces aériennes que dans la garde nationale ou la milice, ainsi que toutes prestations de service obligatoire se rapportant soit directement, soit indirectement à la défense nationale militaire, et exigée à titre personnel. Il en sera de même pour les prestations en argent ou en nature imposées en remplacement de ces prestations.

Art. 12.

Les autorités compétentes des deux pays fourniront spontanément et gratuitement aux Néerlandais qui possèdent également la nationalité belge et aux Belges qui possèdent également la nationalité néerlandaise les attestations relatives à leurs obligations militaires.

L'exemption des obligations militaires, sur base du présent arrangement, n'entraînera aucun frais pour l'intéressé.

Art. 13.

Les bipatrides qui, en application du présent arrangement accomplissent leur service militaire dans l'un des deux pays, ne perdent pas de ce fait la nationalité de l'autre pays.

Cette disposition a effet rétroactif au 27 mai 1953.

Door zijn vrijwillige verbintenis bij de Nederlandse strijdmacht is hij vrijgesteld van alle militaire verplichtingen in België.

Van deze verbintenis wordt langs diplomatieke weg kennis gegeven aan de Belgische Regering.

Art. 6.

De bipatride, die in een der beide landen voor de militaire dienst gekeurd is, omdat hij daar op dat tijdstip zijn gewone en werkelijke woonplaats had, blijft vrijgesteld van de militaire verplichtingen in het andere land, ook indien hij er na de keuring zijn woonplaats vestigt.

Art. 7.

De bipatride, die zijn militaire dienst in een der beide landen vervult op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt, wordt evenals degene, die zijn militaire dienst heeft vervuld en degene die geen militaire dienst behoeft te vervullen, vrijgesteld van de militaire verplichtingen in het andere land.

Art. 8.

De Nederlander, die tevens de Belgische nationaliteit bezit en zijn gewone en werkelijke woonplaats in Nederland heeft op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt en die, ongeacht het feit of hij al dan niet in België voor de militaire dienst is gekeurd, nog niet bij zijn eenheid is opgekomen om met de vervulling van zijn werkelijke dienst te beginnen, wordt vrijgesteld van militaire verplichtingen in België zodra hij militaire dienst in Nederland verricht.

Art. 9.

De Belg, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezit, en zijn gewone en werkelijke woonplaats in België heeft op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt en die, ongeacht het feit of hij al dan niet in Nederland voor de militaire dienst gekeurd is, daar nog niet in persoon is ingelijfd, wordt vrijgesteld van militaire verplichtingen in Nederland, zodra hij militaire dienst in België verricht.

Art. 10.

De Belgen, die uitsluitend de Belgische nationaliteit en de Nederlanders, die uitsluitend de Nederlandse nationaliteit bezitten, zijn vrij van de militaire verplichtingen in het land waarvan zij de nationaliteit niet bezitten.

Art. 11.

De vrijstelling van militaire verplichtingen als bedoeld in deze regeling is van toepassing zowel in vreedstijd als in oorlogstijd en heeft betrekking op elke verplichte militaire dienst, zowel in het leger, de marine als de luchtmacht, als in de nationale garde of de milicie, eveneens op alle verplichte diensten, welke, direct of indirect, verband houden met de militaire landsverdediging en van de persoon zelf geëist worden. Hetzelfde zal gelden voor de lasten in geld of natura, opgelegd in plaats van deze diensten.

Art. 12.

De bevoegde autoriteiten in beide landen zullen ongevraagd aan de Nederlanders, die tevens de Belgische nationaliteit en aan de Belgen die tevens de Nederlandse nationaliteit bezitten, zonder kosten de verklaringen verstrekken met betrekking tot hun militaire verplichtingen.

Voor vrijstelling van militaire verplichtingen op grond van deze regeling worden aan de belanghebbenden geen kosten in rekening gebracht.

Art. 13.

De bipatriden, die ingevolge deze regeling hun militaire dienst vervullen in een der beide landen, verliezen dientengevolge niet de nationaliteit van het andere land.

Deze bepaling is van toepassing met terugwerkende kracht van 27 Mei 1953 af.

Art. 14.

Le présent arrangement abroge la Convention conclue à La Haye, le 4 octobre 1900, entre les Pays-Bas et la Belgique en ce qui concerne l'exemption réciproque du service militaire ainsi que le § 2 de l'article 8 de la Convention d'établissement et de travail, conclu à Genève, le 20 février 1933.

Si le Gouvernement du Royaume de Belgique est disposé à accepter les mesures ci-dessus, j'ai l'honneur de proposer que cette note et la réponse de Votre Excellence qui s'y rapportera, seront considérées comme constituant un arrangement entre nos deux Gouvernements.

Le présent arrangement entrera en vigueur dès que les deux Gouvernements se seront notifiés que l'approbation constitutionnellement requise a été obtenue. Il restera en vigueur jusqu'à ce que les deux Gouvernements y mettent fin d'un commun accord, mais il pourra être dénoncé en tout temps moyennant avis donné à l'autre Gouvernement un an à l'avance.

A partir de la date de la réponse de Votre Excellence, des mesures provisoires d'une durée d'un an au maximum seront prises en vue de l'application de cet arrangement.

Je saisis cette occasion, etc.

(s.) van HARINXMA thoe SLOOTEN.

Son Excellence Monsieur P.-H. Spaak,
Ministre des Affaires Etrangères,

Bruxelles.

MINISTÈRE
DES
AFFAIRES ÉTRANGÈRES
ET DU
COMMERCE EXTÉRIEUR

Bruxelles, 9 juin 1954.

EXCELLENCE,

J'ai l'honneur d'accuser la réception par la présente, de la lettre que Votre Excellence a bien voulu me faire parvenir ce jour et qui est rédigée en ces termes :

« J'ai l'honneur de communiquer à Votre Excellence que le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas désirerait convenir avec le Gouvernement du Royaume de Belgique des dispositions suivantes en vue de régler les conflits en matière de milice des jeunes gens qui possèdent simultanément les nationalités belge et néerlandaise.

» Article premier.

» Les Belges qui possèdent également la nationalité néerlandaise et qui ont leur résidence habituelle et effective en Belgique, ne sont pas soumis aux obligations découlant de la loi néerlandaise sur la milice, à l'exception de l'obligation éventuelle d'inscription.

» Art. 2.

» Sans préjudice de l'application de l'article 4, les Néerlandais qui possèdent également la nationalité belge et qui ont leur résidence habituelle et effective aux Pays-Bas, ne sont pas soumis aux obligations découlant des lois belges sur la milice, à l'exception de l'obligation d'inscription.

» Art. 3.

» L'inscription éventuelle pour le service militaire des ressortissants de l'un des deux pays qui ont leur résidence habituelle et effective dans l'autre pays, sera notifiée, par la voie diplomatique, aux autorités de ce dernier pays.

Art. 14.

Door deze regeling vervallen de op 4 October 1900 te 's-Gravenhage, tussen Nederland en België gesloten overeenkomst van vrijdom van militie- en schutterplicht der wederzijdse onderdanen, alsmede § 2 van artikel 8 van het op 20 Februari 1933 te Genève tussen Nederland en België gesloten Vestigings- en Arbeidsverdrag.

Indien de Regering van het Koninkrijk België bereid is bovenstaande bepalingen te aanvaarden, heb ik de eer voor te stellen, dat deze nota en het daartoe strekkend antwoord van Uwe Excellentie, beschouwd zullen worden een regeling te vormen tussen onze beide Regeringen. Deze regeling treedt in werking zodra beide Regeringen elkaar hebben medegedeeld dat de grondwettelijk vereiste goedkeuring is verkregen. De regeling blijft van kracht totdat beide Regeringen haar in onderlinge overeenstemming doen beëindigen, doch zij zal te allen tijde kunnen worden opgezegd door kennisgeving een jaar tevoren aan de andere Regering.

Met ingang van de datum van Uwer Excellentie's antwoordnota zullen voorlopige maatregelen voor een termijn van hoogstens een jaar worden getroffen, strekkende tot toepassing van deze regeling.

Ik moge van deze gelegenheid gebruik maken, U, Mijnheer de Minister, opnieuw mijn gevoelens van bijzondere hoogachting kenbaar te maken.

(w.g.) van HARINXMA thoe SLOOTEN.

Zijner Excellentie de Heer P.-H. Spaak,
Minister van Buitenlandse Zaken,

te Brussel.

MINISTERIE
VAN
BUITENLANDSE ZAKEN
EN
BUITENLANDSE HANDEL

Brussel, 9 Juni 1954.

EXCELLENTIE,

Ik heb de eer hiermede de ontvangst te bevestigen van het schrijven dat Uwe Excellentie mij heden wel heeft willen doen geworden en hetwelk als volgt luidt :

« Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te delen, dat de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden met de Regering van het Koninkrijk België de volgende regeling zou willen treffen ten einde te voorzien in moeilijkheden ten aanzien van militaire dienstplicht voor jongelieden, die zowel de Belgische als de Nederlandse nationaliteit bezitten.

» Artikel één.

» Op Belgen, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezitten en die hun gewone en werkelijke woonplaats in België hebben, rusten geen verplichtingen voortvloeiende uit de Nederlandse dienstplichtwet, met uitzondering van de eventuele inschrijvingsplicht.

» Art. 2.

» Onverminderd de toepassing van artikel 4, rusten op Nederlanders, die tevens de Belgische nationaliteit bezitten, en die hun gewone en werkelijke woonplaats in Nederland hebben, geen verplichtingen voortvloeiende uit de Belgische dienstplichtwetten met uitzondering van de inschrijvingsplicht.

» Art. 3.

» Van de eventuele inschrijving voor de militaire dienst van de onderdanen van een der beide landen, die hun gewone en werkelijke woonplaats hebben in het andere land, wordt langs diplomatieke weg kennis gegeven aan de autoriteiten van laatstbedoeld land.

» Celles-ci accuseront réception de cette notification et feront savoir si l'intéressé possède également ou non la nationalité de ce pays.

» Art. 4.

» Le Néerlandais qui possède également la nationalité belge et qui a sa résidence habituelle et effective aux Pays-Bas, sera exempté de ses obligations militaires aux Pays-Bas si, avant d'être appelé à accomplir son service militaire aux Pays-Bas, il choisit de satisfaire à ses obligations militaires en Belgique.

» Ce choix s'exprimera par voie de requête adressée au Consul de Belgique compétent, qui en provoquera la notification au Gouvernement des Pays-Bas.

» Art. 5.

» Le Belge qui possède également la nationalité néerlandaise et qui a sa résidence habituelle et effective en Belgique, peut, avant de comparaître au Centre de recrutement et de sélection, exprimer l'intention de contracter un engagement volontaire d'accomplir son service militaire aux Pays-Bas; deux sursis consécutifs d'un an lui seront accordés à sa demande en vue de lui permettre son rattachement à la levée qui porte le millésime de l'année pendant laquelle il atteindra l'âge de 20 ou 21 ans.

» L'engagement volontaire dans les forces armées des Pays-Bas l'exemptera de toutes obligations militaires en Belgique.

» Cet engagement sera notifié au Gouvernement belge par la voie diplomatique.

» Art. 6.

» Le bipatride qui a subi l'examen médical en vue du service militaire dans l'un des deux pays, parce qu'il y avait sa résidence habituelle et effective à ce moment, reste exempté des obligations militaires dans l'autre pays même s'il y établit sa résidence après avoir subi cet examen médical.

» Art. 7.

» Le bipatride qui accomplit son service militaire dans l'un des deux pays au moment de l'entrée en vigueur du présent arrangement, de même que celui qui l'a accompli ou en a été exonéré, sera exempté des obligations militaires dans l'autre pays.

» Art. 8.

» Le Néerlandais qui possède également la nationalité belge et qui a sa résidence habituelle et effective aux Pays-Bas à la date d'entrée en vigueur du présent arrangement et qui, sans égard au fait d'avoir déjà ou de n'avoir pas encore subi en Belgique l'examen médical en vue du service militaire, n'a pas encore rejoint son unité pour commencer son service actif, sera exempté des obligations militaires en Belgique aussitôt qu'il accomplira du service militaire aux Pays-Bas.

» Art. 9.

» Le Belge qui possède également la nationalité néerlandaise et qui a sa résidence habituelle et effective en Belgique à la date d'entrée en vigueur du présent arrangement et qui, sans égard au fait d'avoir déjà ou de n'avoir pas encore subi aux Pays-Bas l'examen médical en vue du service militaire, n'y est pas encore réellement incorporé sera exempté des obligations militaires aux Pays-Bas aussitôt qu'il accomplira du service militaire en Belgique.

» Art. 10.

» Les Belges possédant exclusivement la nationalité belge et les Néerlandais possédant exclusivement la nationalité néerlandaise, sont exempts des obligations militaires dans le pays dont ils ne possèdent pas la nationalité.

» Art. 11.

» La libération des obligations militaires, telle qu'elle est prévue dans le présent arrangement, est d'application en temps de paix aussi

» Deze zullen de ontvangst van deze kennisgeving bevestigen en zullen mededelen, of de betrokkene al dan niet tevens de nationaliteit van dit land bezit.

» Art. 4.

» De Nederlander, die tevens de Belgische nationaliteit bezit en die zijn gewone en werkelijke woonplaats in Nederland heeft, wordt van zijn militaire verplichtingen in Nederland vrijgesteld indien hij, voordat hij tot het vervullen van zijn dienstplicht in Nederland is opgeroepen, verkies te voldoen aan zijn militaire verplichtingen in België.

» Van zijn keuze zal hij doen blijken door middel van een verzoekschrift gericht tot de bevoegde Belgische Consul, die het nodige verricht voor kennisgeving aan de Nederlandse Regering.

» Art. 5.

» De Belg, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezit en die zijn gewone en werkelijke woonplaats in België heeft, kan alvorens te verschijnen voor het Recruiterings- en Selectiecentrum de wens te kennen geven om een vrijwillige verbintenis aan te gaan om militaire dienst te vervullen in Nederland; op zijn verzoek wordt hem tweemaal achtereenvolgens een jaar uitstel gegeven teneinde mogelijk te maken dat hij komt te behoren tot de lichte van het jaar, waarin hij de leeftijd van 20 of 21 jaar zal bereiken.

» Door zijn vrijwillige verbintenis bij de Nederlandse strijdmacht is hij vrijgesteld van alle militaire verplichtingen in België.

» Van deze verbintenis wordt langs diplomatieke weg kennis gegeven aan de Belgische Regering.

» Art. 6.

» De bipatride, die in een der beide landen voor de militaire dienst gekeurd is, omdat hij daar op dat tijdstip zijn gewone en werkelijke woonplaats had, blijft vrijgesteld van de militaire verplichtingen in het andere land; ook indien hij er na de keuring zijn woonplaats vestigt.

» Art. 7.

» De bipatride, die zijn militaire dienst in een der beide landen vervult op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt, wordt evenals degene, die zijn militaire dienst heeft vervuld en degene die geen militaire dienst behoeft te vervullen, vrijgesteld van de militaire verplichtingen in het andere land.

» Art. 8.

» De Nederlander, die tevens de Belgische nationaliteit bezit en zijn gewone en werkelijke woonplaats in Nederland heeft op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt en die, ongeacht het feit of hij al dan niet in België voor de militaire dienst is gekeurd, nog niet bij zijn eenheid is opgekomen om met de vervulling van zijn werkelijke dienst te beginnen, wordt vrijgesteld van militaire verplichtingen in België zodra hij militaire dienst in Nederland verricht.

» Art. 9.

» De Belg, die tevens de Nederlandse nationaliteit bezit, en zijn gewone en werkelijke woonplaats in België heeft op het tijdstip waarop deze regeling in werking treedt en die, ongeacht het feit of hij al dan niet in Nederland voor de militaire dienst is gekeurd, daar nog niet in persoon is ingelijfd, wordt vrijgesteld van militaire verplichtingen in Nederland, zodra hij militaire dienst in België verricht.

» Art. 10.

» De Belgen, die uitsluitend de Belgische nationaliteit en de Nederlanders, die uitsluitend de Nederlandse nationaliteit bezitten, zijn vrij van de militaire verplichtingen in het land waarvan zij de nationaliteit niet bezitten.

» Art. 11.

» De vrijstelling van militaire verplichtingen als bedoeld in deze regeling is van toepassing zowel in vreedstijd als in oorlogstijd en

bien qu'en temps de guerre et concerne tout service militaire obligatoire aussi bien dans l'armée de terre, la marine, ou les forces aériennes que dans la garde nationale ou la milice, ainsi que toutes prestations de service obligatoire se rapportant soit directement, soit indirectement à la défense nationale militaire, et exigées à titre personnel. Il en sera de même pour les prestations en argent ou en nature imposées en remplacement de ces prestations.

» Art. 12.

» Les autorités compétentes des deux pays fourniront spontanément et gratuitement aux Néerlandais qui possèdent également la nationalité belge et aux Belges qui possèdent également la nationalité néerlandaise les attestations relatives à leurs obligations militaires.

» L'exemption des obligations militaires, sur base du présent arrangement, n'entraînera aucun frais pour l'intéressé.

» Art. 13.

» Les bipatrides qui, en application du présent arrangement accomplissent leur service militaire dans l'un des deux pays, ne perdent pas de ce fait la nationalité de l'autre pays.

» Cette disposition a effet rétroactif au 27 mai 1953.

» Art. 14.

» Le présent arrangement abroge la Convention conclue à La Haye, le 4 octobre 1900, entre les Pays-Bas et la Belgique en ce qui concerne l'exemption réciproque du service militaire ainsi que le § 2 de l'article 8 de la Convention d'établissement et de travail, conclu à Genève, le 20 février 1933.

» Si le Gouvernement du Royaume de Belgique est disposé à accepter les mesures ci-dessus, j'ai l'honneur de proposer que cette note et la réponse de Votre Excellence qui s'y rapportera, seront considérées comme constituant un arrangement entre nos deux Gouvernements.

» Le présent arrangement entrera en vigueur dès que les deux Gouvernements se seront notifiés que l'approbation constitutionnellement requise a été obtenue. Il restera en vigueur jusqu'à ce que les deux Gouvernements y mettent fin d'un commun accord, mais il pourra être dénoncé en tout temps moyennant avis donné à l'autre Gouvernement un an à l'avance.

» A partir de la date de la réponse de Votre Excellence, des mesures provisoires d'une durée d'un an au maximum seront prises en vue de l'application de cet arrangement. »

Je fais savoir par la présente à Votre Excellence que le Gouvernement belge marque son accord sur ce qui précède.

Je saisis cette occasion, etc.

(s.) P.-H. SPAAK.

Son Excellence
Je Baron B. Ph. van Harinxma thoe Slooten,
Ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire
des Pays-Bas.

Bruxelles.

heeft betrekking op elke verplichte militaire dienst, zowel in het leger, de marine als de luchtmacht, als in de nationale garde of de milite, eveneens op alle verplichte diensten, welke, direct of indirect, verband houden met de militaire landsverdediging en van de persoon zelf geëist worden. Hetzelfde zal gelden voor de lasten in geld of natura, opgelegd in plaats van deze diensten.

» Art. 12.

» De bevoegde autoriteiten in beide landen zullen ongevraagd aan de Nederlanders, die tevens de Belgische nationaliteit en aan de Belgen die tevens de Nederlandse nationaliteit bezitten, zonder kosten de verklaringen verstrekken met betrekking tot hun militaire verplichtingen.

» Voor vrijstelling van militaire verplichtingen op grond van deze regeling worden aan de belanghebbenden geen kosten in rekening gebracht.

» Art. 13.

» De bipatriden, die ingevolge deze regeling hun militaire dienst vervullen in een der beide landen, verliezen diensgevolge niet de nationaliteit van het andere land.

» Deze bepaling is van toepassing met terugwerkende kracht van 27 Mei 1953 af.

» Art. 14.

» Door deze regeling vervallen de op 4 October 1900 te 's-Gravenhage tussen Nederland en België gesloten overeenkomst van vrijdom van militie- en schutterplicht der wederzijdse onderdanen, alsmede § 2 van artikel 8 van het op 20 Februari 1933 te Genève tussen Nederland en België gesloten Vestigings- en Arbeidsverdrag.

» Indien de Regering van het Koninkrijk België bereid is bovenstaande bepalingen te aanvaarden, heb ik de eer voor te stellen, dat deze nota en het daartoe strekkend antwoord van Uwe Excellentie, beschouwd zullen worden een regeling te vormen tussen onze beide Regeringen. Deze regeling treedt in werking zodra beide Regeringen elkaar hebben medegedeeld dat de grondwettelijk vereiste goedkeuring is verkregen. De regeling blijft van kracht totdat beide Regeringen haar in onderlinge overeenstemming doen beëindigen, doch zij zal te allen tijde kunnen worden opgezegd door kennisgeving een jaar tevoren aan de andere Regering.

» Met ingang van de datum van Uwer Excellentie's antwoordnota zullen voorlopige maatregelen voor een termijn van hoogstens een jaar worden getroffen, strekkende tot toepassing van deze regeling. »

Ik moge Uwer Excellentie hiermede berichten dat de Belgische Regering zich akkoord verklaart met het voorgaande.

Ik moge van deze gelegenheid gebruik maken, Uwer Excellentie opnieuw mijn gevoelens van bijzondere hoogachting kenbaar te maken.

(w.g.) P.-H. SPAAK.

Zijner Excellentie
Mr. B. Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten,
Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur
der Nederlanden,

te Brussel.